

Styresak 45/2015: Fag-/handlingsplan Øye Helse Nord

Møtedato: 19.06.15
Møtested: Mo i Rana

Bakgrunn

Det er laget en regional plan for fagområdet øyesykdommer. Arbeidet er utført av en prosjektgruppe der representanter for alle helseforetakene, primærhelsetjenesten, avtalespesialist, optiker og regionalt brukerutvalg har vært representert.

Høringsfristen var 8. mai 2015, men Helgelandssykehuset har meddelt Helse Nord at planen blir styrebehandlet 19.06.15. Dette skyldes forsinket intern saksbehandling pga. andre sammenfallende saker.

En prosjektgruppe sammensatt av representanter fra sykehusene, avtalespesialister og brukere har kartlagt dagens situasjon og gitt anbefalinger for det fremtidige tjenestetilbudet. Et overordnet mål i planen er å sikre god kvalitet og tilgjengelighet til tjenestene.

Planen belyser dagens status, rekruttering og utdanningskapasitet og foreslår tiltak med økning av ressursene og bedre resursutnyttelse.

Dagens status

I løpet av perioden 1975–2014 er det utviklet en fullverdig og stabil øyehelsetjeneste i Nord-Norge, og antall øyeleger har økt gradvis fra 1990–2014. De fleste øyelegene har tilhørighet til landsdelen, eller de har tatt sin utdanning her. Det er ingen sykepleiere med videreutdanning innen øyefaget i Helse Nord, og det bør være et mål å tilrettelegge for at sykepleierne kan øke sin kompetanse.

Forbruksraten i regionen i sykehus og hos avtalespesialist varierer med ca 100 %, men forbruket for regionen som helhet skiller seg ikke så mye fra landet for øvrig. Over 60 % av polikliniske tjenester foregår hos private spesialister.

Øyehelsetjenester ytes til alle aldersgrupper, men behovet er størst hos de aller eldste. Fra 2015 vil antallet innbyggere over 67 år vokse sterkt. Dette medfører økt behov for synsbevarende behandling som operasjoner for grå stær, og injeksjonsbehandling for AMD (aldersrelatert makuladegenerasjon, svekkelse av skarpsynet). Det forventes også økt behov for oppfølging av pasienter med grønn stær og diabetisk netthinnesykdom (retinopati). Nordlandssykehuset (NLSH) og Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) har nådd et kapasitetstak for å gi injeksjonsbehandling til AMD-pasienter, og det er lang ventetid for å operere pasienter for grå stær.

I Helgelandssykehuset er øyehelsetjenesten er lagt til sykehuset i Mosjøen, hvor tilbudet i 2014 ble økt fra 1 stilling for spesialist til 1,6 stillinger. Per i dag er imidlertid bare 1 spesialiststilling besatt. Gjennomsnittlig ventetid for avviklede pasienter var i mai 54 dager, og det er ikke fristbrudd innen i fagområdet.

Det er avtalespesialist i 100 % stilling i Mo i Rana og 75 % stilling i Hommelstø.

Rekruttering og utdanningskapasitet

Økt behov for spesialiserte øyehelsetjenester skjer parallelt med at et stort antall øyeleger blir alderspensjonister i planperioden. Av øyespesialistene i Helse Nord er 54 % eldre enn 55 år og 37 % 60 år eller eldre. Det vil ta flere år å erstatte disse, og det bør vurderes seniortiltak for å redusere gapet mellom avgang og ny rekruttering.

Dagens utdanningskapasitet ved UNN og Nordlandssykehuset gir bare én ny spesialist per år, mens behovet er over to. Utdanningskapasiteten innen øyefaget er lav også i andre deler av landet, og det er

en generell mangel på øyespesialister. For å bøte på denne utfordringen er det ønskelig å øke antallet utdanningsstillinger (LIS stillinger) fra 6 til 8 ved UNN og fra 2 til 3 ved NLSH.

Rekrutteringen til både utdanningsstillingene og overlegestillingene ved UNN og NLSH er god. Det anses ikke å være utfordringer knyttet til å opprettholde avtalehjemlene rundt Tromsø og Bodø i planperioden, men det er utfordringer knyttet til å rekruttere spesialister til distriktene.

Helse Nord har i dag ingen sykepleiere med videreutdanning innenfor øyefaget. Fra høsten 2015 vil det startes opp videreutdanning for sykepleiere i øyefaget igjen (ved Høgskolen i Buskerud) etter at utdanningen har ligget nede siden 2006. Det bør arbeides med og tilrettelegges for at sykepleiere i regionen får muligheten til å ta videreutdanning innenfor øyefaget. Sykepleiere med videreutdanning vil være en viktig ressurs med tanke på oppgavedeling, som kan bli aktuelt blant annet for oppfølging, kontroll og injeksjonsbehandling ved AMD.

Per i dag er det kun Finnmarksykehuset av foretakene i Helse Nord som har ansatt synspedagog. Synspedagoger er en viktig ressurs for utredning og oppfølging av synsforstyrrelser, blant annet etter hjerneslag. Av de 15.000 pasientene som rammes av hjerneslag årlig, opplever ca. 60 % en eller annen form for synsforstyrrelse. Uten synspedagoger er det utfordrende å følge opp nasjonale retningslinjer når det gjelder synsvansker som oppstår i forbindelse med hjerneslag.

Bedre ressursutnyttelse

Økt behov for undersøkelse og behandling i planperioden, og videre frem mot 2040, gjør det nødvendig med fokus på godt samarbeid og effektiv drift i sykehus og avtalepraksis. Samhandlingen mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten må bli enda bedre.

Planen foreslår konkrete tiltak som skal gi:

- økt spesialistutdanning, ved å øke antall stillinger for LIS
- ivaretagelse av faglig kvalitet og stabilisering av bemanning ved målrettet oppfølging av utdanningskandidater
- ivaretagelse av spissfunksjoner, forskning og fagutvikling
- bevisst satsing på videreutdanning av øyesykepleiere
- bedre tilgjengelighet og mindre behov for pasientreiser ved at den største veksten innen tjenesten kommer utenfor Bodø og Tromsø
- aktivt samarbeid og hospitering mellom små og store fagmiljøer i regionen

Det er angitt at det bør rekrutteres målrettet til overlegestillinger andre steder enn i Tromsø og Bodø, men det er ikke angitt noen økning av slike stillinger.

Økonomi

Det er foreslått kostnadskrevenne tiltak som utgjør ca 3,6 mill kr. i årlige kostnader. Dette utgjøres av 2 synspedagoger (UNN og NLSH), 2 LIS-stillinger ved UNN, Tromsø og 1 LIS-stilling ved NLSH samt utgifter til regionalt fagråd.

Det er ikke tatt med kostnader til videreutdanning av sykepleiere eller økning av overlegestillinger. Behov for nytt utstyr i planperioden er angitt i vedlegg. Dette er ikke fullstendig kostnadsberegnet.

Vurdering

Tiltakene foreslått i planen støttes.

Økt andel eldre i planperioden vil medføre økt behov for synsbevarende behandling som operasjoner for grå stær, og injeksjonsbehandling for AMD. Det forventes også økt behov for oppfølging av pasienter med grønn stær og diabetisk netthinnesykdom (retinopati). Dette er pasientgrupper som bør behandles lokalt i helseforetakene i større grad. I tråd med dette og i tråd med at det bør rekrutteres målrettet til overlegestillinger andre steder enn i Bodø og Tromsø, ønsker Helgelandssykehuset i planperioden å øke

antall overlegestillinger til 3 ved sykehusenheten i Mosjøen. Dette er også i tråd med at et robust fagmiljø innen spesialisttjeneste uten vaktbelastning bør baseres på minst 3 spesialister. Planlagt ombygging i Mosjøen (se egen styresak) vil tilrettelegge for dette.

VEDTAKSFORSLAG:

1. Styret tar regional plan for øyefaget i Helse Nord 2015 – 2025 til orientering og støtter de foreslåtte tiltakene.
2. Styret forutsetter at den endelig vedtatte regionale planen for øyefaget finansieres fullt ut fra Helse Nord RHF og ber om at kostnader til videreutdanning av sykepleiere i regionen og økning av overlegestillinger i Helgelandssykehuset fra 1, 6 til 3,0 stillinger tas med i disse kostnadene.

Per Martin Knutsen
Adm. direktør

Saksbehandler: Medisinsk direktør Fred A. Mürer

Vedlegg:

1. Høringsbrev
2. Regional plan for øyefaget i Helse Nord 2015 – 2025.